

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری
فرهنگستان علوم پزشکی

تاریخ: ۱۳۹۹/۶/۱۰
شماره: ۳۹/۱۳۰۲۷
پوست: دارد

باسمه تعالی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر مرندي

ریاست محترم فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیات

همانگونه که مستحضرید یکی از اهداف کلان نظام سلامت بر اساس سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری ادام الله ظلله العالی کاهش مخاطرات و آلودگی های تهدید کننده سلامت مبتنی بر شواهد معتبر علمی است. بر این اساس؛ کارگروه کاهش مخاطرات و آلودگی های تهدید کننده سلامت با حمایت جنابعالی در گروه ارتقای سلامت تشکیل گردید. در قدم اول لازم بود تا در زمینه وضعیت موجود تحلیل درستی فراهم شود تا نقاط بحران و چالش برای مداخلات بعدی مشخص شوند.

یکی از شاخصهایی که به منظور اندازه گیری کمی عملکرد محیط زیستی کشورها از آن استفاده می گردد، شاخص عملکردی محیط زیست EPI: Environmental performance index نام دارد. این شاخص ابزاری برای ارزیابی عملکرد محیط زیستی دولت ها میباشد. این شاخص ها طی گزارشهایی با تناوب یک تا سه ساله به طور مشترک توسط مراکز تحقیقاتی مجمع جهانی اقتصاد، کمیسیون اروپا و دانشگاه های ییل و کلمبیا تدوین و انتشار می یابد. این گزارش ها حاوی اطلاعات ارزشمندی از کشورهای مختلف جهان در مورد مسائل محیط زیست می باشند. در آخرین گزارش که در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است، کشورها بر اساس ۲۴ شاخص عملکردی در دو حوزه بهداشت محیط و توان زیستی اکو سیستم رتبه بندی شده اند.

کارگروه کاهش مخاطرات و آلودگی های تهدید کننده سلامت در مطالعه پیوست؛ وضعیت و روند شاخص عملکردی محیط زیست کشور را در مقایسه با کشورهای هدف سند چشم انداز در افق ۱۴۰۴ مورد ارزیابی قرار داده است.

هدف از این مطالعه تحلیلی؛ یافتن چالشهای زیست محیطی کشور بوده است در این مطالعه مشخص شد که ما در برخی از عرصه ها احتیاج به برنامه ریزی و اقدامات بیشتری داریم. برخی از اجزای گزارش EPI نیز به دلیل عدم انتشار مناسب وضعیت کشور با یافته های واقعی تطبیق ندارند که باید نسبت به اصلاح آن اقدام کرد.

مهمترین یافته ای مطالعه پیوست به شرح زیرند:

- خوشبختانه با کاهش مصرف سوخت های خانگی طی سال های گذشته در کشور، رتبه کشور ما در این رابطه ارتقا یافته و به رتبه ششم منطقه رسیده ایم. البته هنوز تا رتبه اول فاصله داریم.
- در خصوص آلودگی هوا که بر اساس شاخص های انتشار SO₂ و NO_x سنجیده شده، متأسفانه کشور ما در وضعیت نامطلوبی قرار دارد به طوریکه در میان ۲۳ کشور هدف سند چشم انداز در افق ۱۴۰۴ در رتبه ۲۲ قرار داریم. متأسفانه در طی حدود ۱۰ سال گذشته با کاهش امتیاز در این زمینه مواجه بوده ایم و انتشار SO₂ و NO_x از ۱۰ سال گذشته روند افزایشی داشته است.
- در این گزارش درصد تصفیه فاضلاب از آنچه که در واقعیت کشور هست بسیار کمتر گزارش شده که جا دارد مسئولین ذی ربط نسبت به اصلاح اطلاعات اقدام نمایند.
- در زمینه مواجهه با سرب هرچند نسبت به سال پایه بهبود قابل توجهی وجود داشته ولی در کل جایگاه کشورمان نامطلوب گزارش شده است. اغلب مطالعات مورد استناد

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

فرهنگستان علوم پزشکی

تاریخ: ۱۳۹۹/۶/۱۰.....

شماره: ۳۹/۱۳۰۲۷/ف.ع.پ.اد.....

پوست: دارد.....

در بین گروه‌های پرخطر بویژه کارگرانی که مواجهه شغلی با منابع سرب داشته‌اند؛ بوده است و همین باعث بیش شماری مواجهه با سرب در کشورمان گردیده. متأسفانه مطالعاتی با حجم نمونه‌های بالا در سطح جمعیت عمومی وجود ندارد. بنابراین انجام مطالعات بیومانی‌تورینگ دوره‌ای در سطح کشور برای سنجش سطح خونی یا استخوانی سرب یا سایر فلزات سنگین پیشنهاد میگردد؛ تا با استفاده از نتایج این مطالعات برآورد دقیق تری از سطح مواجهه در جمعیت بدست آمده و بهتر بتوان منابع مواجهه با سرب را تشخیص و اقداماتی در زمینه کنترل آن انجام داد.

- در حوزه تنوع زیستی و زیستگاه به طور کلی کشورمان عملکرد متوسطی در مقایسه با سایر کشورهای هدف سند چشم‌انداز داشته است.
- در زمینه جنگل‌ها و کشاورزی، خوشبختانه امتیاز شاخص کاهش پوشش درختان از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۶ در کشور بهبود یافته است و در منطقه ایران پس از قرقیزستان و افغانستان در رتبه سوم قرار دارد.
- در رتبه بندی کشورها در شاخص مدیریت نیتروژن پایدار که به عنوان تنها شاخص در حوزه کشاورزی در نظر گرفته شده است، کشور ما در رتبه ۱۱ ام قرار گرفته است. بهترین امتیاز در این شاخص مربوط به کشور ترکمنستان و بدترین وضعیت مختص به کشورهای گرجستان و امارات متحده عربی بوده است.
- در انتشار دی اکسید کربن، انتشار متان، انتشار N_2O و همچنین انتشار کربن سیاه که شاخص‌های ارزیابی اقلیم و انرژی هستند؛ کشور ما در رتبه ۱۷ ام قرار دارد. شواهد نشان دهنده افزایش انتشار CO_2 در طی سال‌های گذشته در کشورمان می‌باشند. بخش عمده مصرف کننده انرژی در انتشار این گاز در کشور به ترتیب حمل و نقل، خانگی-تجاری-عمومی، و صنعت هستند. روند افزایشی برای انتشار کربن سیاه و متان در کشور طی سال‌های اخیر نیز مشاهده می‌گردد. البته خوشبختانه انتشار N_2O در ۱۰ سال گذشته روند کاهشی در کشور داشته است.
- امتیاز شاخص وضعیت موجودی ماهی ایران ارتقا پیدا کرده است اما امتیاز شاخص منطقه‌ای سطح هرم غذایی دریایی ایران کاهش یافته است. این روند کاهشی نشاندهنده صید کنترل نشده ماهیان در سطوح تروپیکی بالاتر و افزایش تمایل به صید گونه‌های کوچکتر ماهیان در سطوح تروپیکی پایینتر میباشد. افزایش صید کل و کاهش شاخص سطح تروپیکی نشان دهنده تغییرات شدید ساختار گونه‌های ماهی در این منطقه است. به نظر میرسد در صیدگاه‌های خلیج فارس وضعیت نسبت به دریای عمان بهتر باشد.

پیشنهاد میشود این گزارش برای دفتر رهبر معظم انقلاب اسلامی مد ظله العالی؛ نهاد ریاست جمهوری؛ مجمع تشخیص مصلحت نظام؛ سازمان حفاظت از محیط زیست؛ وزارت خانه‌های بهداشت؛ تعاون کار و رفاه اجتماعی کشور و نیز شهرداری‌های کلان شهرها جهت اقدامات لازم ارسال گردد. همچنین برای استفاده پژوهشگران در پایگاه اطلاع رسانی فرهنگستان نیز قابل دسترسی باشد و انتشار آن نیز اطلاع رسانی شود.

شایان ذکر است این گزارش ارزشمند در پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی تهران و توسط اساتید محترم شمس‌پور، کاشانی، مصداقی‌نیا، یونسین، ندافی، حسونند؛ سعیدی و هادی تهیه شده که شایسته است به نحو مقتضی از تلاش‌های این اساتید تقدیر گردد.

با تقدیم احترام

دکتر کامران باقری‌لنکرانی

عضو پیوسته و رئیس گروه ارتقاء سلامت

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

فرهنگستان علوم پزشکی

تاریخ: ۱۳۹۹/۶/۱۱.....
شماره: ۳۹/۱۳۰۲۷ ف.ع.ب.اد.....
پوست: دارد.....